

TARTU ÜLIKOOL
Pärnu kolledž

Võõrliikide invasioonid – ajas pöördumatu protsess

Henn Ojaveer

Kliimateadlikkus koolist ühiskonda, Pärnu, 3. märts 2023

Definitsioonid (I)

- **Võõr- ehk tulnukorganismideks** nimetatakse liike, alamliike või madalamaid taksoneid, kes on inimese kaasabil levinud elupaikadesse, kuhu nad looduslike tõkete tõttu ise levida ei saaks. See hõlmab organismi mis tahes osa või mistahes elustaadiumit (nt. ka sugurakke), kes võib uues keskkonnas ellu jääda ja paljuneda
- **Krüptogeenseks** nimetatakse teadmata päritoluga liiki, mida ei saa pidada ei kohalikuks ega ka võõraks

Definitsioonid (II)

- **Juhuslik invasioon** toimub inimese teadmatul kaasabil
- **Tahtlik invasioon** tähendab võõrliigi eesmärgipärast toomist väljapoole liigi looduslikku levilat
- **Primaarne invasioon:** inimese poolt esmaselt uude kohta sisse toodud liik
- **Sekundaarne invasioon:** liigi edasine levik uues keskkonnas kas inimese kaasabil või looduslike protsesside vahendusel

Invasiivne võõrliik

- Invasiivsed võõrliigid on sellised võõrliigid, mis on levinud, levivad, või on mujal näidanud võimet levida uude keskkonda ning mõjutavad, või võivad mõjutada kohalikku elurikkust, ökosüsteemi toimimist, sotsiaalmajanduslikke väärtusi ja/või inimese tervist.
- Võõrliigi invasiivsus on ajas ja ruumis dünaamiline nähtus:
 - Üks ja seesama liik võib olla invasiivne mere ühes osas ja mitteinvasiivne mere teises osas
 - Liik võib mingil ajaperioodil (aastad) olla invasiivne ja mingil ajaperioodil (aastad) mitteinvasiivne.

Levikuviisid

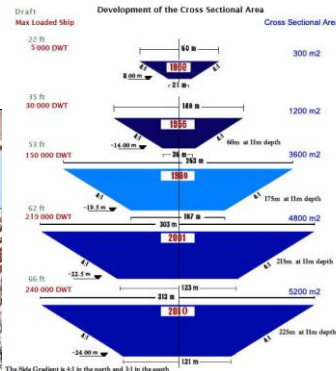
- Veealused ujuvstruktuurid
- Kanalid
- Kalandus
- Vesiviljelus
- Puhkemajandus
- Akvaariumi- ja eluskala kaubandus
- Biotõrje

Läänemerd Ponto-Kaspia piirkonnaga ühendavad kanalid

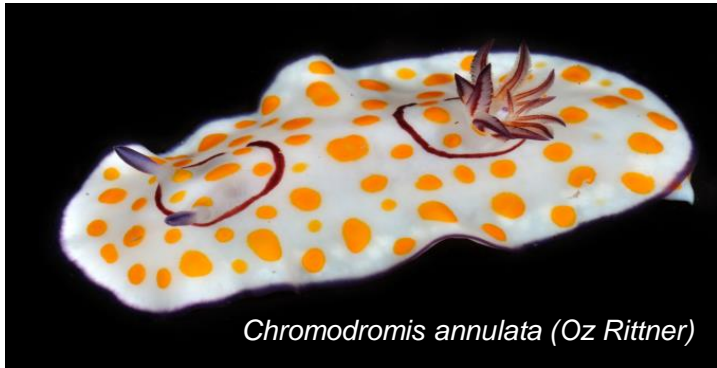

- 1 Oginskij (1768)
- 2 Bug – Pripyet (1775)
- 3 Mariinskij (1810)
- 4 Severo-Dvinskij (1829)
- 5 Volga-Don (1952)

F. Kerckhof

F. Kerckhof

Chromodromis annulata (Oz Rittner)

Sargocentron rubrum (IOLR)

Portunus segnis (IOLR)

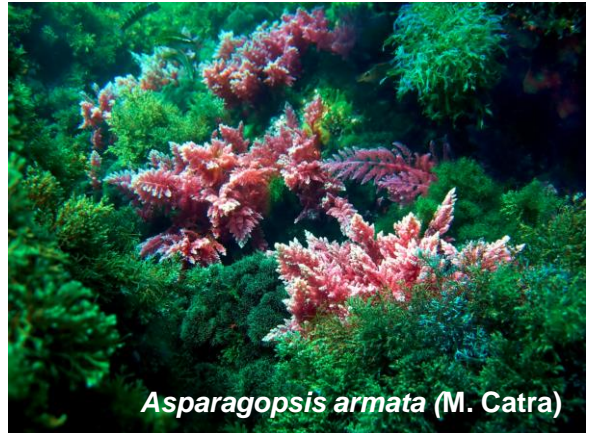
Perchon gibbesi (B. Yokes)

Stephanolepis diaspros (IOLR)

Rapana rapana

Asparagopsis armata (M. Catra)

Codium fragile (D. Minchin)

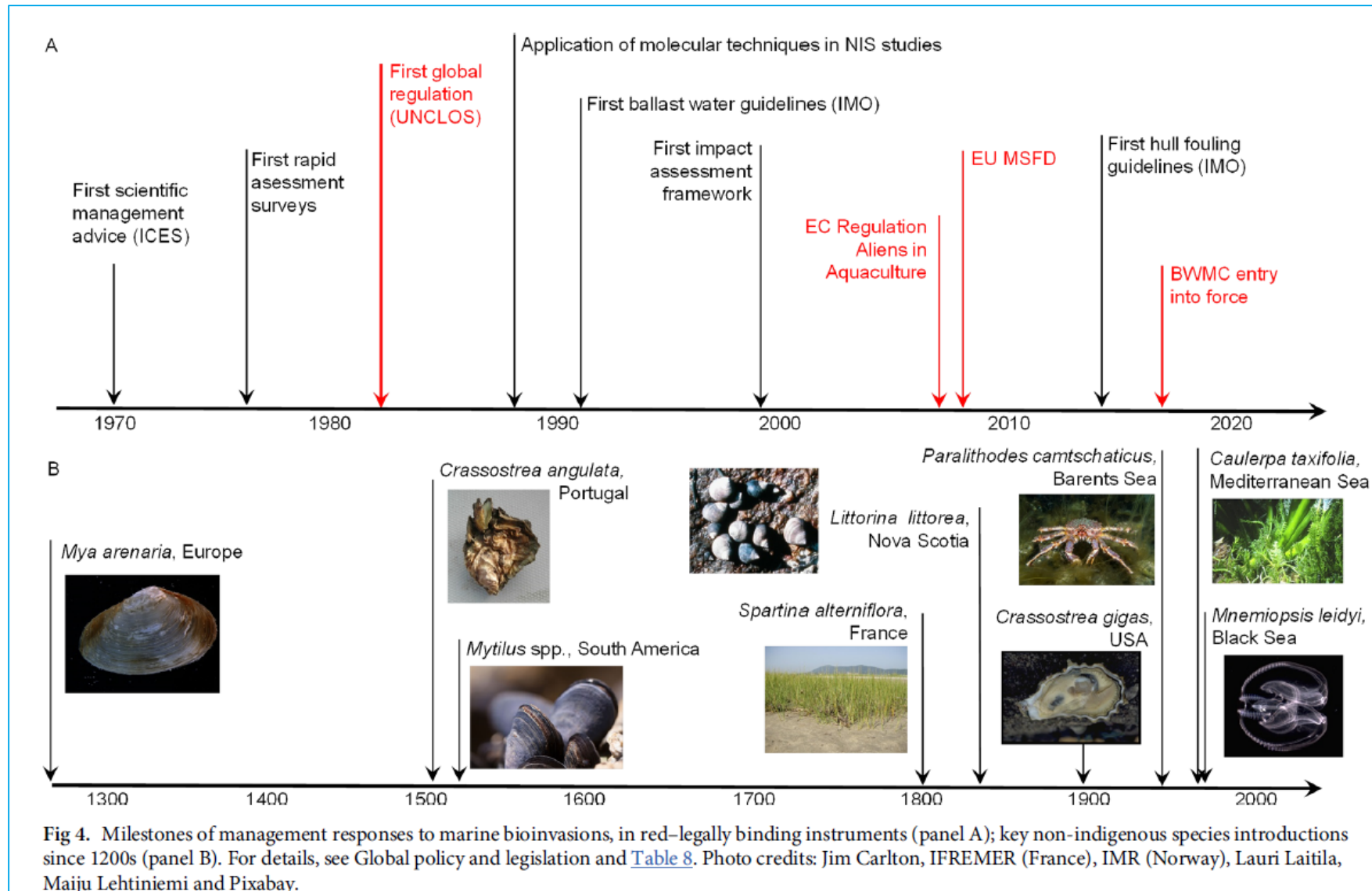

Didemnum vexillum (D. Offer)

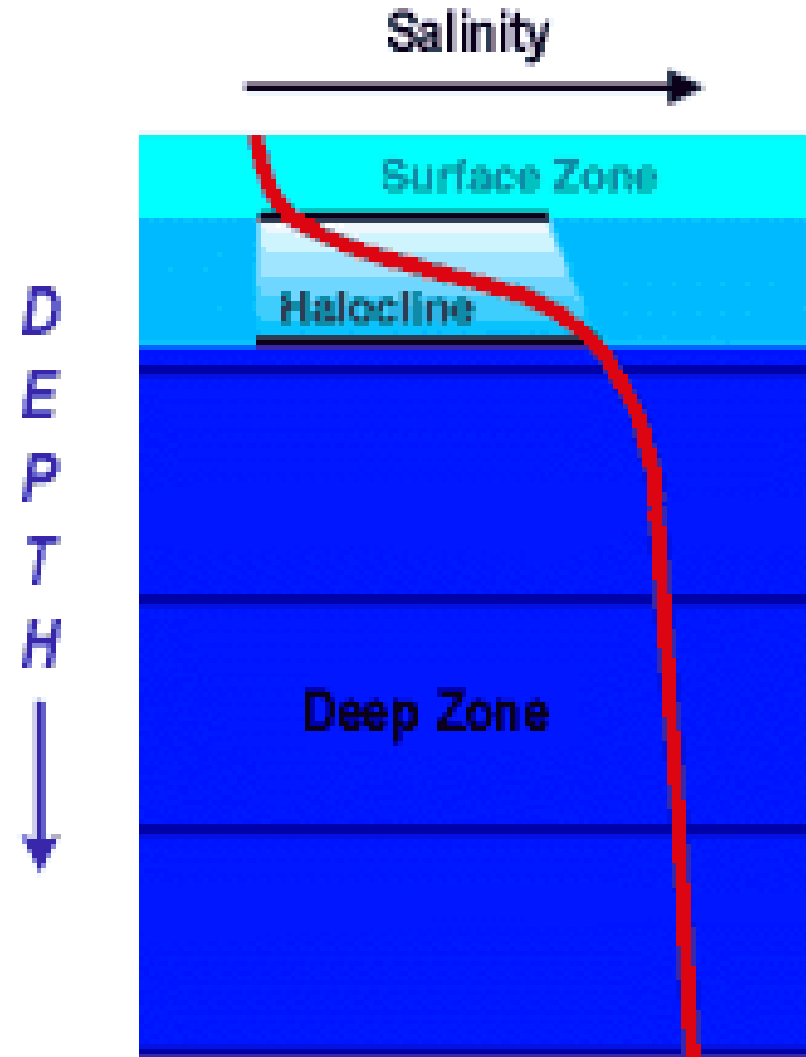
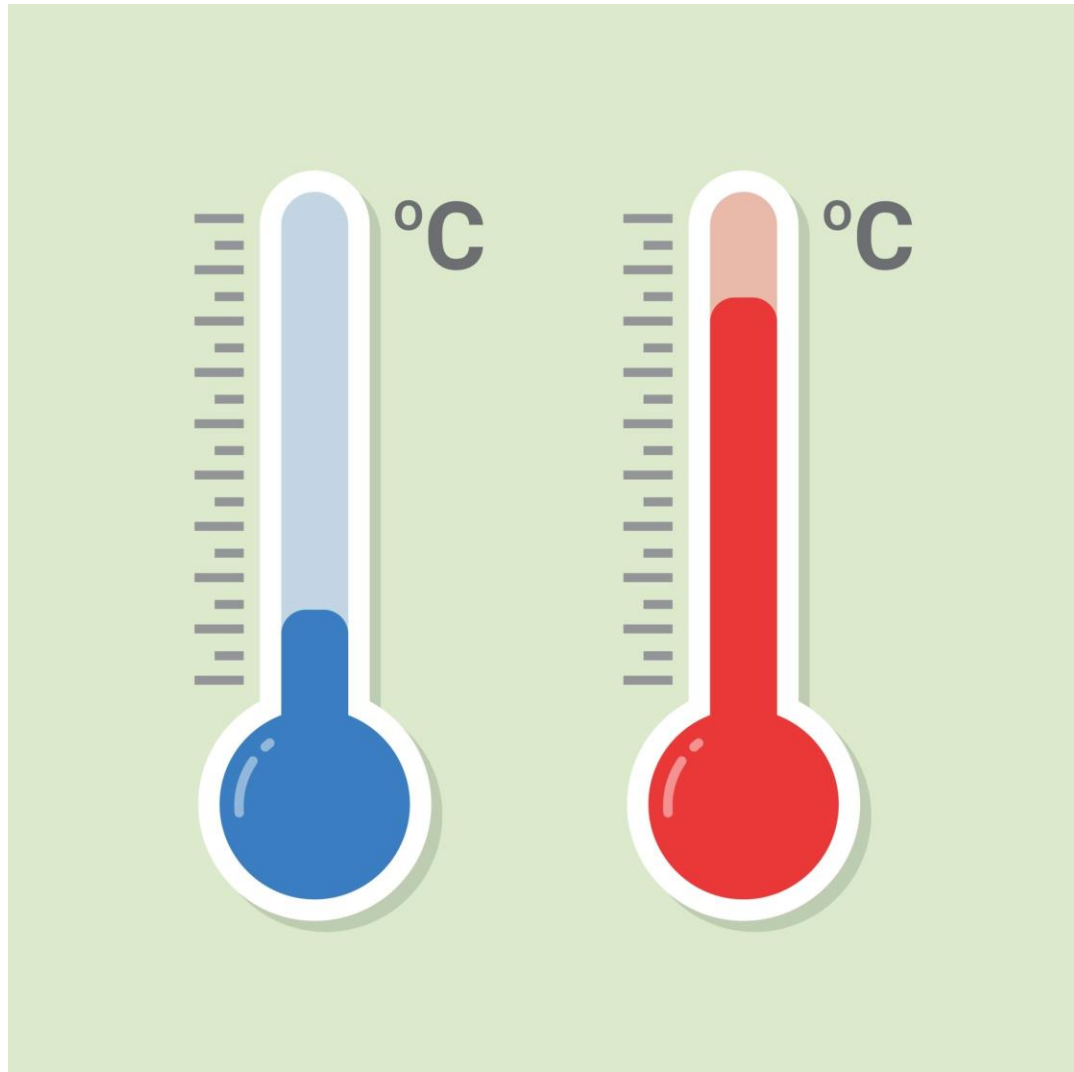

Rhopilema nomadica (IOLR, Anon.)

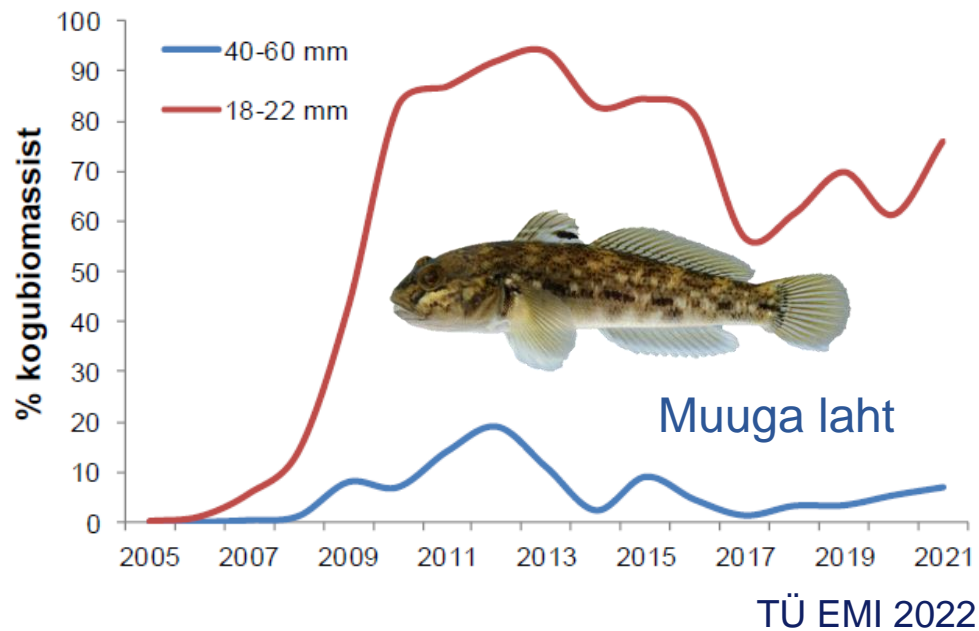
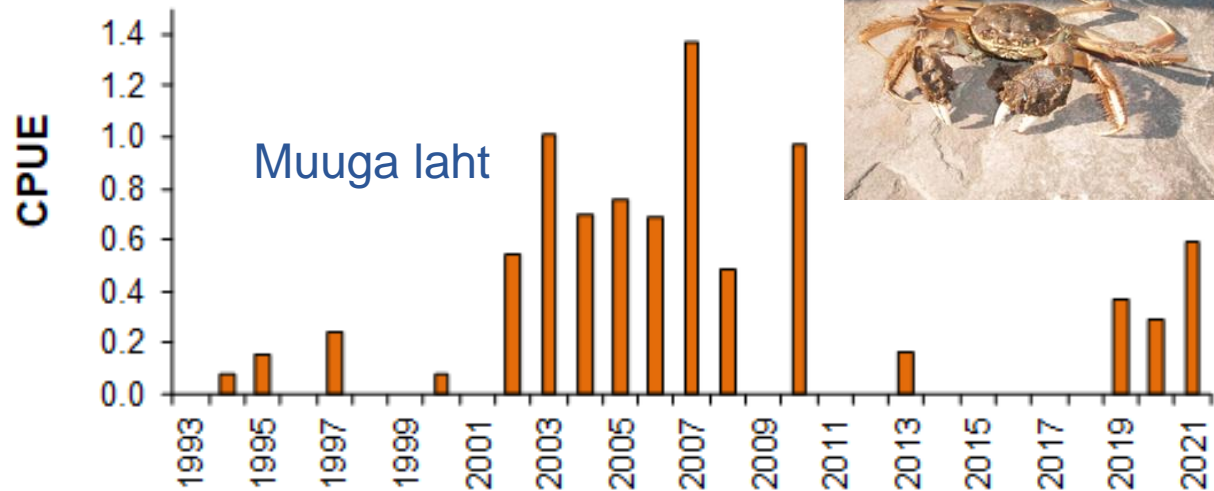
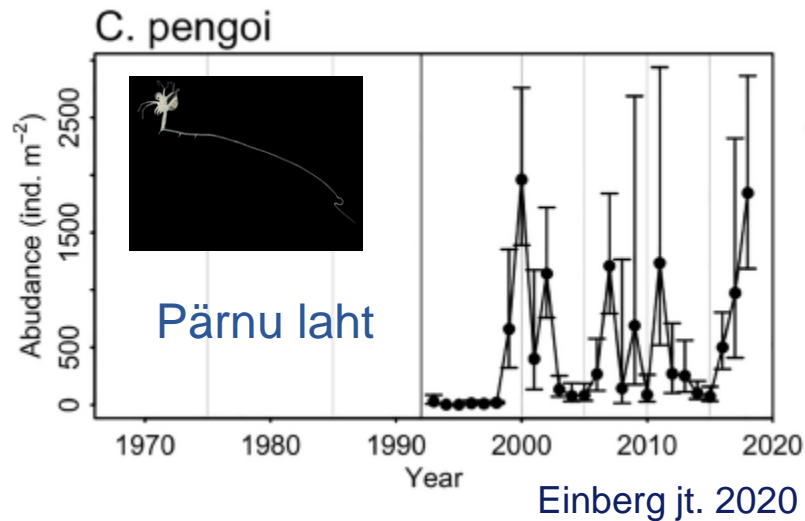
Mereinvasioonide ajajoon

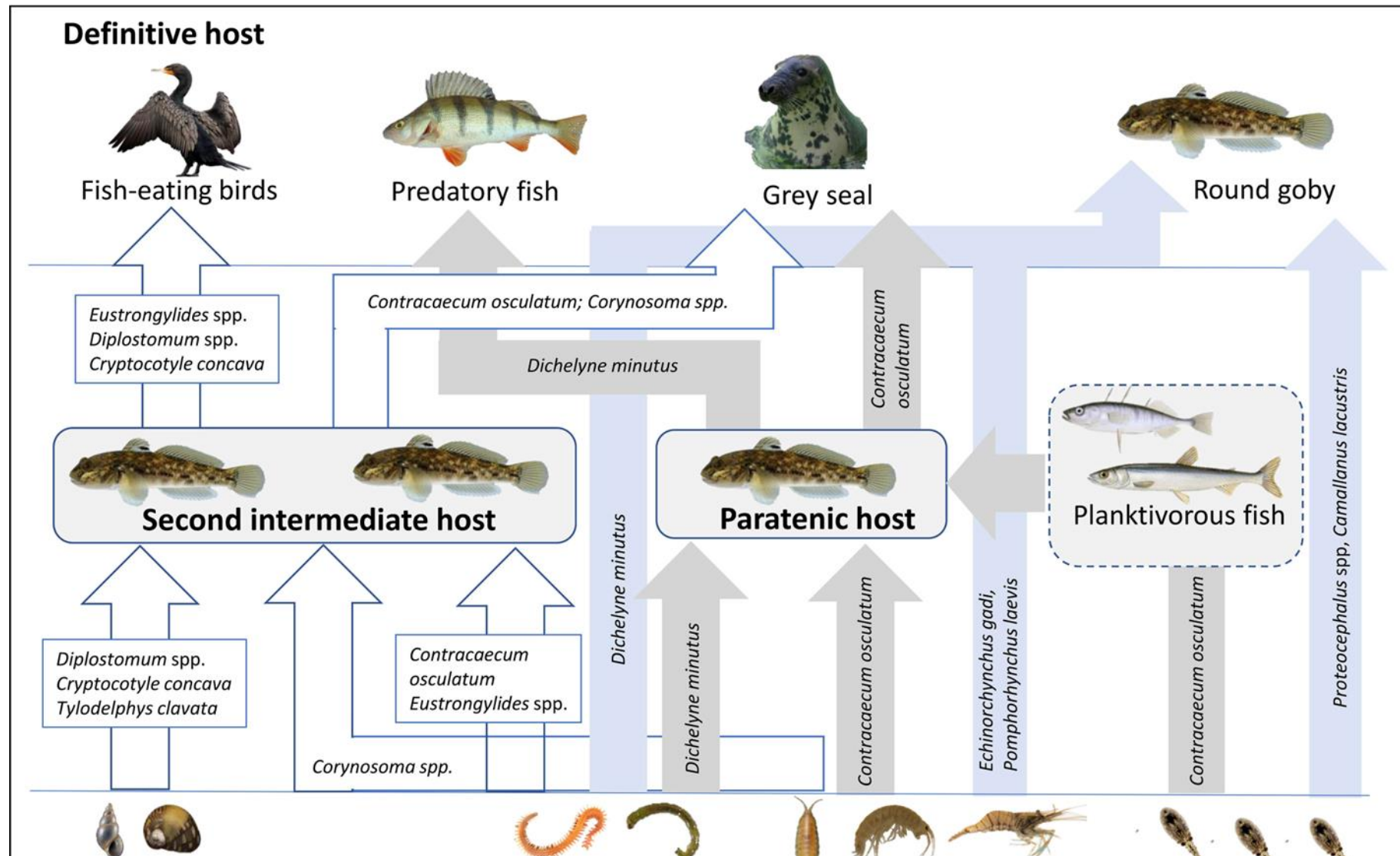
Põhilised ellujäämise tingimused

Ellujääjad jäävad jäädavalt

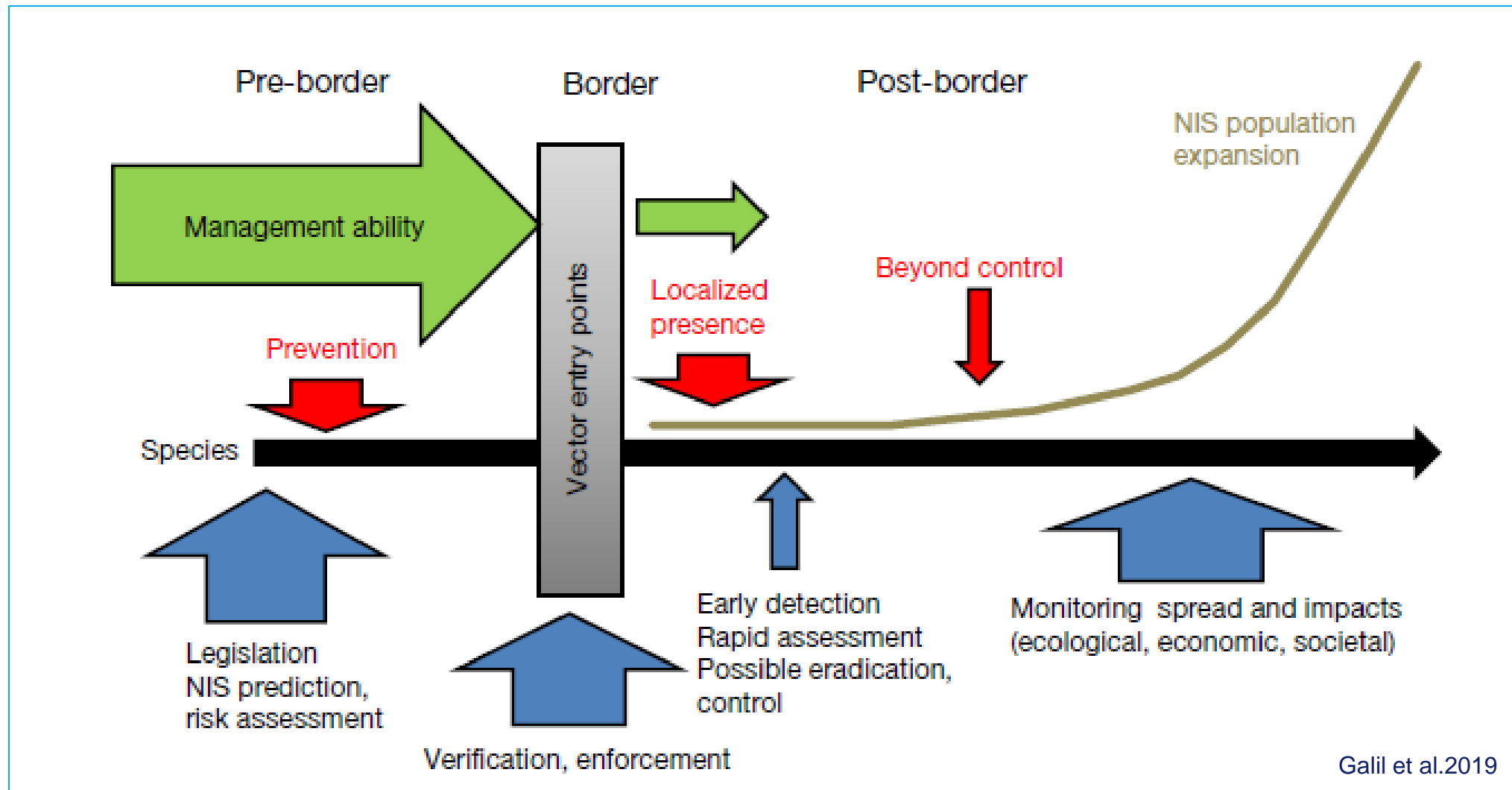
Seni väheuuritud mõju: parasitoloogia

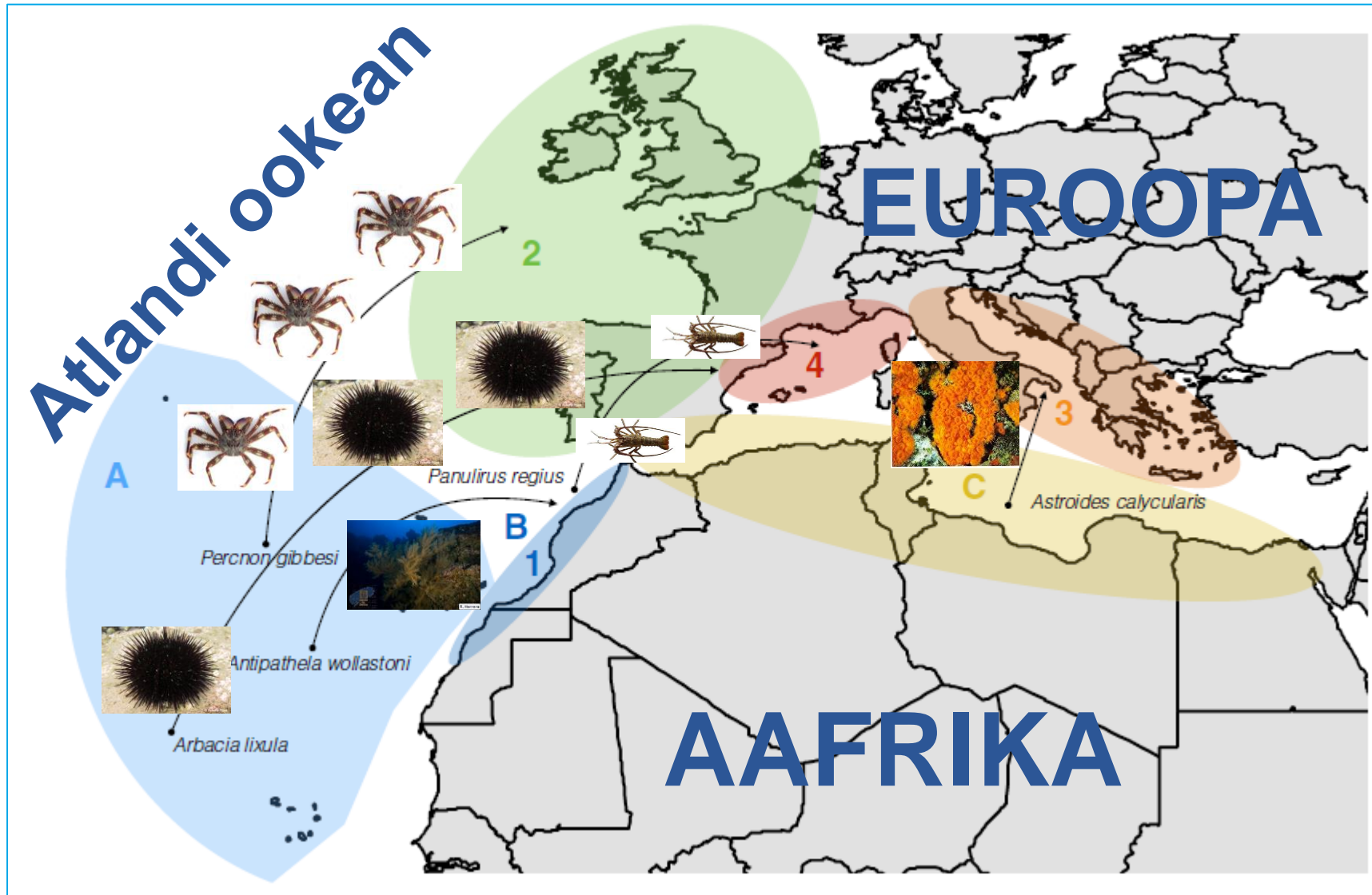
Võõrlik kui töenduslik ressurss

Võõrliikide majandamine

Võõrliigid ja kliimamuutused

TARTU ÜLIKOOL
Pärnu kolledž

Tänu kuulamast!

TOETAB

Iceland
Liechtenstein
Norway grants